

«شرق» سفر جیک سالیوان به عربستان سعودی را بررسی می‌کند

یک سفر و چند پیام

جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی ایالات متحده آمریکا، در جریان سفر به تهران، ۲۴ آوریل ۲۰۲۲

جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی ایالات متحده آمریکا، در جریان سفر به تهران، ۲۴ آوریل ۲۰۲۲

مشخصا پرونده فعالیت‌های هسته‌ای تهران، مهم‌ترین یا یکی از مهم‌ترین دستور کارهای مشاور امنیت ملی بایدن است. قبل از انجام این سفر، جیک سالیوان درباره موضوع هسته‌ای ایران در مواضعی بینابین، یکی به میخ کوبید و یکی به نعل. روز پنجشنبه هفته گذشته بود که او در سخنانی در اندیشکده «انستیتو واشنگتن» به موضوع هسته‌ای ایران اشاره کرد. از یک سو مشاور امنیت ملی کاخ سفید بار دیگر بر ضرورت حل‌وفصل مسائل درباره برنامه هسته‌ای ایران از طریق راهکارهای دیپلماتیک تأکید کرد و عنوان کرد که واشنگتن به دنبال راه‌حل دیپلماتیک برای برنامه هسته‌ای ایران است و در طرف دیگر، جیک سالیوان، با اعلام اینکه «ایران هرگز اجازه دستیابی به سلاح هسته‌ای را نخواهد داشت»، گفت: «ایالات متحده آزادی عمل اسرائیل در مقابل تهدید هسته‌ای ایران را به رسمیت می‌شناسد». البته گفته‌های سالیوان با واکنش توییتی علی شمخانی همراه بود. دید شورای عالی امنیت ملی در توییتی نوشت: «جیک سالیوان گفته که در صورت اقدام ایران برای ساخت بمب هسته‌ای، آمریکا آزادی عمل اسرائیل برای مقابله با آن را به رسمیت خواهد شناخت؛ این اعتراف یعنی مسئول همه اقدامات تروریستی رژیم صهیونیستی علیه افراد و تأسیسات اتمی ایران تاکنون آمریکا بوده و خواهد بود و قطعا باید تبعاتش را بپذیرد».

با این حال بندبازی جیک سالیوان از منظر حسین اسعدیان در گفت‌وگو با «شرق» حکایت از آن دارد که کاخ سفید و دولت بایدن در یک بلاتکلیفی ناشی از فشار اسرائیل، جریان‌های رادیکال داخلی در آمریکا به واسطه نزدیک‌شدن به انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۲۰۲۴ و همچنین نگرانی از روند فعالیت‌های هسته‌ای ایران هستند.

به‌همین‌دلیل این کارشناس می‌گوید که کاخ سفید از یک سو بنا بر اعلام خودشان تمایلی به مذاکره با ایران بر سرر برجام سابق را ندارد و با اعلام حمایت از اسرائیل، دست او را در هرگونه اقدام احتمالی نظامی باز می‌کند که بیشتر یک لفاظی سیاسی است و در طرف دیگر کماکان دیپلماسی را تنها راه‌حل موثر در تعامل با تهران می‌داند؛ کمااینکه به اذعان سالیوان همچنان بهترین راه برای جلوگیری از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای، یک «توافق موثر» است؛ چراکه از دید مشاور امنیت ملی کاخ سفید «برنامه هسته‌ای ایران بدون توافق دارد پیشرفت می‌کند؛ درحالی‌که یک توافق می‌تواند آن را محدود کند».

خبرگزاری رویترز هم با اشاره به پیشرفت برنامه هسته‌ای ایران در ماه‌های گذشته گزارش داد که دولت بایدن نمی‌تواند بیش‌ازاین پیشرفت هسته‌ای ایران را نادیده بگیرد. این خبرگزاری در گزارش خود مدعی است در شرایطی که آمریکا و متحدان اروپایی آن با حمله روسیه به اوکراین و افزایش تنش با چین دست‌وپنجه نرم می‌کنند، برنامه هسته‌ای ایران همچنان تهدیدی به شمار می‌آید که در حال شعله‌ورشدن مجدد است. رویترز در ادامه به نقل از سه مقام اروپایی گزارش داد که انگلیس، فرانسه و آلمان در نشانه‌ای از نگرانی اروپا به ایران هشدار داده‌اند که اگر تهران اورانیوم را تا سطح مطلوب برای آنچه آنها گریز هسته‌ای عنوان می‌کنند، غنی‌سازی کند، مکانیسم ماشه تحریم‌های سازمان ملل علیه ایران را فعال خواهند کرد.

بنا بر گزارش رویترز، این هشدار که سال گذشته در نامه‌ای که قبلا گزارش نشده بود، از سوی وزیران امور خارجه این کشورها ارسال شد، نشان‌دهنده ترس غرب از این است که ایران می‌تواند اورانیوم را با درجه خلوص ۹۰ درصد غنی‌سازی کند. این نگرانی‌ها در ماه فوریه پس از اینکه بازرسان سازمان ملل کشف کردند که ذرات اورانیوم با خلوص ۸۳.۷

درصد در تأسیسات هسته‌ای ایران وجود دارد، تشدید شده است.

این خبرگزاری افزود که نگرانی مجدد بر سر فعالیت‌های هسته‌ای ایران در زمان بدی برای جو بایدن، رئیس‌جمهور ایالات متحده رخ خواهد داد که بر حفظ حمایت متحدان از جنگ در اوکراین و متحدکردن کشورهای غربی بر سر عقب‌نشینی از جاه‌طلبی‌های نظامی و دیپلماتیک چین متمرکز است. رویترز در ادامه گزارش داد که اختلاف نظرهایی میان مقام‌های آمریکایی و مشاوران جو بایدن در کاخ سفید بر سر موضوع ایران وجود دارد. درحالی‌که برخی از شخصیت‌های تأثیرگذار ترجیح می‌دهند مسئله ایران و مذاکرات احیای برجام را در اولویت‌های جو بایدن قرار ندهند، برخی از مقام‌ها و تحلیلگران آمریکایی چنین نگاهی ندارند.

یک دیپلمات غربی که خواست نامش فاش نشود، دراین‌باره گفت: «آنها مشغول اوکراین و روسیه هستند و در حال حاضر نمی‌خواهند جبهه دیگری باز کنند. بنابراین، آنها می‌خواهند تمام تلاش خود را برای جلوگیری از این (غنی‌سازی ۹۰ درصد) انجام دهند». در همین راستا یک مقام ارشد ایران نیز به رویترز گفت تهران چنین اقدامی را بر نخواهد تافت و واکنش تندی در مقابل بازگشت احتمالی تحریم‌های سازمان ملل اتخاذ می‌کند. این مقام ارشد که خواست نامش فاش نشود، همچنین خاطرنشان کرد: اگر طرف‌های دیگر به هر بهانه‌ای بخواهند دست به چنین کاری بزنند و تحریم‌های سازمان ملل را علیه ایران فعال کنند، تمام عواقب و مسئولیت‌های آن متوجه خودشان خواهد بود. واکنش ایران می‌تواند از خروج از NPT (معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای) تا سرعت‌بخشیدن به فرایند هسته‌ای و افزایش سطح غنی‌سازی اورانیوم باشد. به گزارش رویترز، اظهارات این مقام ایرانی صریح‌تر از صحبت‌های سخنگوی وزارت امور خارجه ایران بود که روز دوشنبه هفته گذشته گفته بود تهران به قدرت‌های غربی اطلاع داده که در مقابل چنین اقدامی چگونه واکنش نشان خواهد داد. کشورهای غربی نگران هستند که یافتن ذرات ۸۳.۷درصدی اورانیوم، اقدامی عمدی از سوی ایران بوده باشد و این مقدمه‌ای برای تولید اورانیوم ۹۰درصدی به شمار رود.

این خبرگزاری بریتانیایی همچنین نوشت: «درحالی‌که مقام‌های غربی می‌خواهند دره‌های دیپلماسی را باز بگذارند، تنش با روسیه و چین این کار را سخت‌تر می‌کند. اختلاف‌ها بر سرر جنگ اوکراین و همچنین افزایش تنش‌های پکن و واشنگتن شرایط را پیچیده‌تر می‌کند و احتمال احیای توافق هسته‌ای را بیشتر کاهش می‌دهد. ضمن اینکه در چنین شرایطی، مشخص نیست مسکو یا پکن تا چه اندازه تمایل داشته باشند که برای احیای برجام تلاش کنند». رویترز در ادامه با اشاره به توقف چندین‌ماهه مذاکرات احیای برجام افزود اگر توافق هسته‌ای با ایران به پایان برسد، غرب سه گزینه احتمالی دارد: «بازدارندگی»، «اقدام نظامی» یا «یک برنامه‌ریزی برای مذاکره جدید».

عربستان و نقش جدید در مذاکرات هسته‌ای؟!

با تداوم بن‌بست در مذاکرات و همچنین شرایطی که برای موضوع هسته‌ای ایران

در سایه افزایش نگرانی‌ها وجود دارد و نیز در سایه تحرکات سه عضو اروپایی برجام برای فعال‌کردن مکانیسم ماشه، این سؤال مطرح است که کدامیک از سه گزینه می‌تواند روی دهد؟ علیرضا راستین در گفت‌وگویی که با «شرق» دارد، در بین سه گزینه مطرح‌شده رویترز، «اقدام نظامی» را دور از واقعیت می‌داند؛ چراکه از دیدگاه او، هم کشورهای عربی، هم اسرائیل، هم آمریکا و هم اروپا به تبعات آن واقف هستند. به همین دلیل این کارشناس «گزینه نظامی» را صرفا یک فشار روانی بر تهران می‌داند که هیچ‌گاه عملیاتی نمی‌شود. در این رابطه، راستین لفاظی‌های چند روز اخیر اسرائیل برای تحریک غرب علیه تهران و به‌کارگیری گزینه نظامی را در راستای همان فشار روانی ارزیابی می‌کند. اشاره این کارشناس به گفته‌های یوآو گالانت، وزیر دفاع اسرائیل بود که روز پنجشنبه با ابراز نگرانی از «پیشرفت چشمگیر» در برنامه هسته‌ای ایران، ادعا کرد تهران مواد لازم را برای ساخت پنج بمب هسته‌ای به دست آورده است. یوآو گالانت گفت: «اشتباه نکنید، ایران با یک بمب اتم راضی نمی‌شود، ایران تاکنون مواد غنی‌شده ۲۰ درصدی و ۶۰ درصدی را برای ساخت پنج بمب هسته‌ای به دست آورده است».

به گزارش شبکه خبری «آی ۲۴» اسرائیل، یوآو گالانت در ادامه با اشاره به موج اخیر پرتاب موشک از غزه و استقرار نیروهای ایرانی در سوریه، هشدار داد «پیشروی‌های ایران و غنی‌سازی تا ۹۰ درصد می‌تواند منطقه را به آتش بکشد». هم‌زمان بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر رژیم اسرائیل نیز روز پنجشنبه در دیدار با هیئتی از اعضای بد حزب کنگره آمریکا ادعا کرد ایران به اندازه «۵۰ کره‌شمالی» خطرناک است. باین‌حال تحلیلگر حوزه بین‌الملل ایسن مواضع را در به‌کارگیری «گزینه نظامی» علیه تهران تعیین‌کننده نمی‌داند و در ادامه ارزیابی‌های خود به «شرق» روی دو گزینه «بازدارندگی» و «یک برنامه‌ریزی دقیق و منسجم با هدف مذاکرات جدید برای توافق جدید» تمرکز می‌کند و آنها را جدی‌تر و مهم‌تر می‌بیند.

البته این مفسر حوزه سیاست خارجی یادآور می‌شود دو گزینه مذکور لزوما دو گزینه منفک و مستقل از همدیگر نیستند، بلکه در راستای و در طول همدیگر تعریف می‌شوند. به این معنا که ابتدا با بازدارندگی، تهران به سمت میز مذاکره کشیده شود و در ادامه یک برنامه‌ریزی جدید برای مذاکرات جدید با هدف انجام توافق جدید در دستور کار خواهد بود؛ چراکه از دید این کارشناس اکنون دیگر اروپایی‌ها و آمریکا تمایلی به احیای توافق سال ۲۰۱۵ ندارند.

با توجه به آنچه خبرگزاری رویترز در گزارش خود عنوان کرد، در یک سناریوی محتمل که به نظر می‌رسد مهم و تا حدی نزدیک به واقعیت باشد، علیرضا راستین تأکید دارد که شاید دولت بایدن در سایه سفر جیک سالیوان بخواهد از برکه عربستان سعودی برای کشاندن ایران پای میز مذاکره استفاده کند. البته این کارشناس یادآور می‌شود که به موازات آن، تلاش عمانی‌ها و همچنین تحرکات سه کشور اروپایی در زمینه شعار فعال‌کردن مکانیسم ماشه می‌تواند یک تقسیم وظیفه باشد.

ازاین‌رو راستین فضای جدید در سیاست خارجی را بعد از توافق پکن و ازسرگیری مناسبات تهران - ریاض جدی می‌داند و پیرو آن اعتقاد دارد «اگر آمریکا چراغ سبزی را به سعودی‌ها برای احیای روابط با ایران نشان داده، از یک سو به دلیل کاهش هزینه‌ها به واسطه جنگ یمن و دیگر موضوعات مربوطه است و از سوی دیگر شاید بایدن در برنامه‌های آتی سعی داشته باشد از مسیر عربستان، ایران را وارد مذاکرات کند».

با این‌خوشش، مفسر حوزه سیاست خارجی نقبی هم به گذشته می‌زند و خاطرنشان می‌کند که عربستان سعودی همواره در مذاکرات احیای برجام، چه در دولت روحانی و چه در دولت رئیسی، به صورت مکرر عنوان کرده است باید نمایندگانی از کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس نیز در مذاکرات حضور داشته باشد یا اینکه منافع و امنیت این منطقه (حاشیه خلیج فارس) هم در مذاکرات احیای برجام مدنظر قرار گیرد. به همین دلیل راستین دور از ذهن نمی‌داند که عربستان بخواهد با نقش آفرینی در مذاکرات هسته‌ای، اهداف، منافع و تضمین امنیتی خود را هم تأمین کند.

The Longines Legend Diver Watch

Elegance is an attitude

لونژین
LONGINES

SARMAN CO.

1832 Dr. Shariati Ave. Next to Pol-E-Roomi Tehran IRAN

Tel.: +98 21 226.137.52